

TOVĂRĂȘIA

Foaie economică, care cuprinde tot felul de povețe despre formarea și conducerea tovărășii economice
Foaia oficioasă a „Centralei Tovărășilor“ și a însoțirii pentru „Asigurarea vitelor“, amindouă în Orăștie.
— Sfaturi pentru agricultură, meserii și negoț, și îndrumări pentru valorizarea produselor economice —

Adaus economic la „LIBERTATEA“.

Apare tot a doua Duminecă.

Întocmită de VAS. C. OSVADĂ

Anul III.

ORĂȘTIE, 14 Iunie v. 1908.

Nrul 15

Meseriașii noștri.

— Serbările dela Blaj. —

În serbătorile Rusaliilor la Blaj meseriașii noștri ne-au dat un nou prilej să ne desfășurăm sufletul în nădejdea, că e tot mai aproape vremea când clasa meseriașilor noștri să va impune ca un puternic factor în viața noastră de popor cu aspirații și cu idealuri naționale.

Reuniunea meseriașilor români din Blaj după-ce de ani de zile muncește cu zel și pricepere pentru creșterea bună și românească a membrilor ei și pentru dezvoltarea simțului de unire și întovărășire — a aflat sosită vremea, ca să-și aibă și un semn vădit, un simbol însuflețitor pentru munca cinstită ce o face.

Și-a gătit un mândru steag, sub filfăirea căruia inimele să bată mai cald, sufletul să simțească mai adânc și pornirea spre bine și progres mai însuflețită să fie.

Sfințirea acestui steag s'a făcut în sărbătorile Rusaliilor și din acest prilej s'au dat serbări înălțătoare prin însuflețirea și prin notele lor distinctive.

Luminos a eșit în pervaz, nizuinta celor buni de-a strînge, de a întovărăși rîndurile meseriașilor noștri în așa fel, ca d'aci înainte tot mai aproape să ajungă de idealul ca să avem o bine încheată și deplin sprijinită clasă de meseriași.

Dela Sibiiu, dela Cluj, dela Sebeș au alergat conducătorii și meseriași frați, ca deodată cu salutul lor să aducă prinos și ideii întovărășirii și cunoașterii și sprijinirii reciproce a tuturor meseriașilor români.

Vorbirea părintelui canonic Bunea la sfințirea steagului, bunăvoința Excelenței Sale Metropolitului Mihalyi, care a asistat și la sfințire și la deschiderea expoziției, dragostea lamurei inteligenței din Blaj, care a ridicat po-doaba serbărilor, — sunt tot

atâtea dovezi, că e împlinită vremea, când dela opincă până la vlădică să recunoaște marea însemnătate a meseriilor naționale.

Expoziția aranjată de meseriași și sprijinită de negustorii români din Blaj și jur, — pe lângă aceea că ne-a oferit dovada plăcută despre destoinicia meseriașului român, ne-a dat și asigurarea, că și negustorii români înțeleg și vreau și știu să sprijinească legăturile profesionale, ce trebuie să fie între clasa meseriașilor și cea a negustorilor români.

Dacă ne mai oprim și asupra faptului, că prin aceste serbări, meseriașii români, o-norîndu-să pe sine, au impus respect tuturor care știu să înțeleagă puterea ce zace în naționalizarea meseriilor la poporul nostru, — credem că am ținut un mănunchi frumos de momente înălțătoare, care îndreptătesc bucuria sufletului nostru pentru serbările meseriașilor dela Blaj.

Regretăm din irimă că alte îndatoriri ne-au chemat în altă parte și dela noi nime n'a putut fi de față la serbările dela Blaj.

Bucuria și mîndria ce trebuie să sălășluiască inimele românești pentru aceste serbări, — le nutrim și noi cu tot dragul și folosim prilejul ca să îndemnăm pe bravii noștri meseriași de prin toate unghiurile pămîntului românesc, să caute și să folosească astfel de prilejuri, ca să ne impună însemnătatea lor, să înlesnească cunoștințele și sociale și profesionale.

Căci numai cu muncitori buni și destoinici și bine organizați, să poate clădi podul de aur, ce trebuie să lege pe intelectualii noștri de clasa plugarilor noștri și podul — puntea asta numai meseriași și negustorii români o pot forma.

Și să o formeze, căci neapărată trebuință avem de această punte!

O strălucită pildă.

Nu pregetăm să spunem, de câte-ori numai prilej avem, ce roade minunate, cită putere să poate ajunge prin tovărăși, — fie acelea la început ori-cît de mici, ori-cît de neînsemnate, și cu toate acestea mulți, foarte mulți să găsească încă printre noi care nu să simt pe deplin încredințați despre roadele și puterea tovărășilor. Căci multe și nenumărate sunt interesele particulare, — a lui Stan ori a lui Bran, — care să bat în capete și în urmă sunt zdrobite de puterea morală și chiar materială a tovărășilor, mai ales a celor sătești.

Ni-să spune ziua și noaptea, că tovărășiile cer membri mai cu carte, conducători mai iscusiti, teren mai prielnic, decum le avem noi Români.

Nemții, Olandezii, Francezii or fi putînd ajunge cite-ceva prin tovărăși, dar' apoi noi, bieți Români rămași în toate — cum ne gîndim la astfel de roade. Așa glăsuiesc neîncrezătorii și comozii și superbii neamului nostru.

Că grăiesc, greșit — am

Cinstiților tovarăși!

Pentru a ne îndeplini datoria prescrisă în statutele tovărășiei noastre, astăzi vă aducem la cunoștință mișcarea și lucrările ei dela înființare și până la 31 Decembrie expirat, anul 1907. Tovărășia noastră cu numele „Cocoșul“ pentru vinderea ouălor și pasărilor, a început a funcționa la 1 Martie 1907 ca filială a băncii populare „Dumbrava“ din Dumbrăveni, Botoșani.

Tovărășia a început a funcționa cu zece membri, avînd un capital prim de 21 (două-zeci și unu) lei. Tovarășii s'au obligat prin actele de intrare, a depune zilnic, săptămînal sau lunar, cite un ou pe zi în timp de doi ani. Operațiunile tovărășiei noastre au început a lua un mers mai temeinic dela 1 August, prin îndemnul și sfaturile Domnului Sub-inspector a băncilor populare I. Răducanu. Pentru asigurarea tovărășiei și desfacerea ouălor am încheiat cu o casă Germană reprezentată prin dnii Halpern și Segal, o învoială, în urma căreia toate produsele noastre de ouă, — să vor lua de pe loc, plătinindu-să la ridicare, cu prețul zilei și un comision de 0.20 bani la suta de ouă. Urmările ce să văd la întreprinderea noastră, sunt demne de luat aminte de toți îndoelnicii și fiind și un îndemn mare la muncă pentru toți acei-ce trăesc în mijlocul poporului și voesc binele lui.

avut prilej să arătăm de atîtea ori. Mai folosim un prilej. Sătenii români din România nu sunt mai pe sus în ale cărții că sătenii noștri de aici. Și cu toate aceste au azi la 2500 tovărășii sătești, — de credit, de consum, de arendare, de producție și altele. La aceste roade s'au zis că ei au sprijin dela stat, dela administrație, dela toți.

Apoi nu e tocmai așa.

Frații noștri din România își au azi tovărăși, care s'au încheșat din dorul lor de înaintare și să susțin cu dragostea muncii cinștite, ce să depune în jurul și pentru susținerea astorfel de tovărăși. O strălucită pildă de acest fel ne imbiie „Tovărășia de oue“ ce s'a făcut în comuna Dumbrăveni din România.

E prima tovărășie de acest fel în întreagă România. Cu toate greutățile începutului roadele la care au ajuns în anul întii de muncă, — sunt de-a dreptul minunate.

Publicăm aici după „Curierul Băncilor“ darea de samă de pe întiul an de muncă a Tovărășiei de oue.

Iată această dare de samă:

Cifrele de mai jos vor arăta aceasta.

Activ.

1. Cassa. La 1 Martie 1907 era	21'00	
Au intrat în ea până la 31 Dec. 1907.	18.240'80	
Au eșit din ea în cursul anului	17.925'64	
Au rămas în ea la 31 Dec. 1907		636'16
2. Marfa. In decursul anului s'a cumpărat de	14.707'28	
S'au vîndut de	14.498'15	
Au rămas la 31 Decembrie la dl Halpern de plată		209'13
3. Depuneri la banca locală în decursul anului	800'00	
Dobînzile acestora la 31 Decembrie	5'35	
La 31 Decembrie erau		805'35
4. Din librete s'au dat de 8'40 rămînînd		16'60
Total		1.667'24

a) Veniturile.

1. Taxe de înscriere	67'50	
2. Din comision de 0'15 până la 1 Decembrie și „ „ 0'20 la suta de ouă	398'05	
Total		465'55

b) Cheltulile.

1. Dobînzi plătite sold corent	9'10	
2. Registre, sigilii, spese, librete	49'90	
3. Remizele delegaților 0.07% de ouă	177'66	
Total		233'66

Scăzîndu-se cheltuelile din venituri, a rămas venit net 231'89
Din aceasta s'au dat conform Art. 16 și conform deciziunii consiliului Nr. 6 din 17 Sept. 1907:

Fondului de rezervă	80'45	
Fondului al II-lea	52'32	
Rămînînd tovarășilor de împărțit	99'12	
Total		231'80

Sumă care distribuită proporțional cu sumele depuse și timpul, au dat un beneficiu de 44% pe an.

§. II. Pasivul.

1. Depunerile a 10 tovarăși la 1 Martie erau de	21'00	
In cursul anului depunerile acestora și a 34 înscriși, în 11.194 ouă, a fost în valoare de	814'35	
Beneficiile la sfîrșitul anului	92'55	
La 31 Dec. capitalul dep. și beneficiu era		927'90
2. Fondul de rezervă la 31 Decembrie 1907		80'45
3. Fondul al II-lea la 31 Decembrie 1907	52'32	
Restul indivizibil dela împărțire	6'57	
La 31 Decembrie 1907 era		58'89
4. Garanția casei Halpern		400'00
5. Imprumut în compt curent la bancă		200'00
Total		1.667'24

Adică 1.667 lei 24 bani activul tovarășiei la 31 Decembrie 1907.
„ 1.667 „ 24 „ pasivul.

Magazia.

Ouă intrate dela tovarăși	11.192	
„ cumpărate	242.665	
Total		253.857
Ouă predate vîndute		253.857
„ rămase în magazie		—

Bilanțul General

încheiat la 31 Decembrie 1907 cu repartizarea beneficiilor.

ACTIV		PASIV	
Cassa	636'16	Depun. tovarășilor	835'35
De primit pe marfă	209'13	Beneficii acestora	92'55
Depuneri la fructifi. la Bancă	805'35	Fond de rezervă la 31 Decembrie	80'45
In librete	16'60	Al II-lea fond	52'32
		Rest indivizibil	6'57
		Impr. făcut la Bancă	200'—
		Gar. casei Halpern	400'—
	1667'24		1667'24

Cinstiților tovarăși!

Supunîndu-vă toate la cunoștință, vă rugăm să binevoiți a aproba lucrările noastre făcute la începutul tovarășiei, cînd n'am avut nici

o linie de urmare, tovarășia noastră fiind prima în întreaga țară, a ne descărca de gestiunea anului trecut; a aproba convențiunea încheiată cu casa Halpern, a forma bugetul de venituri și cheltueli pe 1908, a aproba bilanțul ce vă prezentăm; a hotărî pe viitor ce sumă să se deie fondurilor formate și a ne da tot sprijinul cu fapta și cu vorba pentru bunul mers al tovarășiei, sfătuiind pe frați, surori și toți sătenii, să-și aducă produsele de ouă la tovarășia noastră, care credem că va merge înainte spre bucuria Dvoastră, spre cinstea comunei și spre folosul celor-ce s'au întovărășit la ea.

1907, Decemvrie 31 zile.

Delegații, (ss) I. Bosinceanu, D. V. Gheorghiu, D. Bosinceanu.

Cine a văzut din această mai în anul prim, — acela de dare de seamă cu ce capital, sigur va ști d'aci înainte să pre-cu cîți oameni s'a început to-țue și mai mult puterea tovă-vărășia de ouă din Dumbrăveni-rășiiilor. Noi vom mai vorbi des-și la ce roade au ajuns și nu-pre astfel de tovarășii.

„Mugurul“

însoțire economică-comerc. în Ibașfalău.

Românii din Ibașfalău și jur, întruniți în ziua de 11 April 1908 în Ibașfalău, au hotărît înființarea unei însoțiri economice-comerciale sub numele de „Mugurul“, cu sediul în Ibașfalău. Adunarea din 11 April a fost totodată și adunare de constituire după-ce aceea a des-bătut și primit un proiect de statute, a ales direcțiunea și comitetul de supraveghere.

Ca aceia, cari doresc să se facă membri acestei însoțiri, să știe, care e scopul ei înălțător și în ce formă e alcătuită, servească spre orientare următoarele:

Însoțirea „Mugurul“ are de scop promovarea intereselor economice și comerciale ale poporului român și îndeosebi ale membrilor ei. Cu deosebire să va ocupa cu producerea și vinderea de altoi de viță de vie, în măsura corespunzătoare recerînțelor. Însoțirea pentru aceea și-a ales de scop principal pe acesta, pentrucă poporul român din acest jur, mai apropiat și mai depărtat, să-și renoiască iarăși viile pustiite de floxeră, recîștigîndu-și astfel venitul de capetenie de odinioară. Întru ajutorarea acestui scop însoțirea să va îngriji ca prin prelegeri populare și prin instrucțiuni date de oamenii ei specialiști și de membrii ei de încredere de pe la sate, poporul să-și cîștige toate cunoștințele ce să recer la cultivarea de vii altoite.

Intrucît vor permite împrejurările, însoțirea „Mugurul“ să va ocupa și cu alți rami de economie și comerț, — spre exemplu: cu înființarea de magazine de bucate, de lemne, mașini și alte instrumente economice, cu arendări și esarîndări și parțelări de moșii, cu exploatare de păduri, eventual să va ocupa și însă-și cu p'antare de vii și cu un cuvînt va exploata ori ce teren economic ori comercial pe care însoțirea îl va afla cu scop. Însoțirea va mijloci asigurarea de vite la reuniunea pentru asigurarea de vite din Orăștie.

Activitatea își va începe-o tovarășia „Mugurul“ cu altoi de

vițe de vie, de cari deja în toamna anului 1908 va putea vinde.

Însoțirea „Mugurul“ e bazată pe legea comercială pe lîngă quote de cîte 10 cor. plătibile în decurs de 1 an. Membru al însoțirii e care subscrie cel puțin 1 quotă de 10 cor. — Poate subscrie însă ori cine ori și cîte quote și va fi părtaş în proporțiunea quotelor la averea societății și venitele ei. De fiește-care quotă sunt a să solvi 60 fil. spese de fondare.

Însoțirea este condusă de:

a) Adunarea generală, care în tot anii va fi conchemată, până ce mult mijlocul lunei Maiu în Ibașfalău ori alt loc designat de adunarea generală premergătoare. La adunarea generală fieștecare membru are drept de vorbit, drept de vot și de a face propuneri.

Adunarea generală alege direcțiunea, comitetul de supraveghere, trage la răspundere pe acestea, ori le dă absolutorul, decide asupra împărțirii venitului curat, asupra eventualelor modificări a statutelor și a tuturor afacerilor, cari nu sunt rezervate prin statute vre unui alt organ al însoțirii.

b) Direcțiunea, care să compune din 5—10 membrii, conduce afacerile însoțirii pe lîngă responsabilitatea satorită de statute și legea comercială; reprezintă însoțirea în toate afacerile ei.

c) Comitetul de supraveghere, care stă din 5—10 membri, are dreptul și datorința de a supraveghea activitatea însoțirii în toate ramurile ei, a controla cassa și cărțile conduse de societate și dacă ar afla neregularități, a conchema adunarea generală.

Din venitul anual curat 40% să alătură la fondul de rezervă și numai restul de 60% stă la dispoziția adunării generale.

Aceia cari vor voi a să înscrie de membrii ai tovarășiei, după ceaceasfa își va fi format fonduri, trebuie să plătească la fondul de rezervă, după fieștecare quotă, ca adaus, suma corăspunzătoare proporțiunei dintre fondurile și suma quotelor deja esistente.

Membrii însoțirii „Mugurul“ vor fi împărțâșiți de favoruri față de

nemembri în toate afeceville ce le vor avea cu însoțirea.

Direcțiunea „Mugurul“ în toate comunele unde va avea membri, dintre aceștia își va numi bărbați de încredere, cari să fie mijlocitori între tovarășie și aceia, cari nu voiesc a să adresa în afacerile cu tovarășia direct acesteia.

Bărbații de încredere vor da deslușiri ori și cui despre soiul și prețurile marfei aflătoare la tovarășia „Mugurul“, precum și a tuturor împrejurărilor economice-comerciale dela această tovarășie. La bărbații de încredere, să pot face și comande. Însoțirea pelingă camete moderate, va vinde după împrejurări marfa și în credit.

Quotele de aceea s'a aflat de bine a le statorî în suma bagatelă de 10 cor. plătibile în decurs de un an, ca și cel mai sărac plugar ori ziler român să se poată face membru al tovarășiei și să se împărtășească de favorurile acesteia, iar în schimb și tovarășia să-și afle garanța prosperării în sprijinul ce îl va primi din toate părțile dela mii de membri tot atîția aderenti firești ai ei.

Insuflețirea, cu care au primit plugarii români pe întemeietorii acestei tovarășii, cînd s'au prezentat în mijlocul lor, pentru a le explica rostul tovarășiei, și numărul quotelor subscrise până acuma din partea plugarilor, e dovadă că însoțirea din cestiune a fost o necesitate adînc simțită.

Întemeietorii acestei tovarășii și-au propus ca în toate duminicile și sărbătorile să țină prelegeri în comunele din comitatul Tirnavei mari și mici, despre înțelesul tovarășii și să apeleze la poporul român, să spriginească prin subscriere de quote și alte căi, tovarășia „Mugurul“, care pe terenul producerei altoilor de vița de vie e și singura tovarășie românească.

Până acum numai în Biertan și Șaroșul săsesc ne-am prezentat între popor în interesul tovarășiei și din aceste 2 comune, cu populațiune mică românească, s'au subscris 390 quote și subscrierile din aceste 2 comune încă decurg. Avem economi cari au subscris zeci și sute de quote, alții și copiii și i-au făcut membri ai tovarășiei, așa încît și până acum avem un capital considerabil subscris. Dacă tovarășia „Mugurul“ va fi și în alte părți tot atît de bine primită, sperăm să putem număra până la finea anului acestuia cel puțin 10000 de membri, a căror grupare în jurul „Mugurului“ nu va avea numai în-sămîntate economică, ci și socială, căci adunările generale, la cari va participa eventual mii de membri, vor fi totodată o ocaziune de convenire și consfătuire frățească, care o să ne adune și consolideze și pe terenul social.

Apelăm deci la inteligența și poporul român să sprijinească a-

ceastă tovarășie agricolă, să se facă membri și să îndemne și pe alții la aceasta, ca astfel cu puteri unite luptînd, să ne putem valida și noi pe acest teren, care altcum ar fi caracteristica noastră, *deoarece poporul nostru agricol este.*

E timpul suprem, ca să nu ne mai lăsăm exploatați și pe terenul economic de străini, care teren e unica bază de existență a plugarilor noștri!

Ibașfalău, în 1 Maiu 1908.

În numele direcțiunii însoțirii economice-comerciale „Mugurul“

Dr. Alexandru Morariu.

Starea sămănturilor.

Cu cît să apropie secerișul grîului, cu atît să pîndesc cu mai multă nerăbdare știrile despre starea de acum a sămănturilor și despre roada ce să așteaptă în felurile ținuturi ale țării.

În vremea asta de așteptare — cum am arătat — geșeftarii să fac prisnel, ca să-și poată asigura cîștigul pe partea lor.

Cu începutul lunei acesteia an de an să face în ministerul de agricultură socoata, pe temeiul raporturilor ce întră dela peste 2500 raportori, răspîndiți în toată țara — asupra roadei ce să poate întrevădea.

Această dare de seamă e de toată însămnătatea și d'aceea s'au și găsit geșeftarii mizerabili, care au cercat să dea altă față lucrului, stîrîcînd pe căi neiertate sfîrșitul raporturilor din ministeriu.

Pentru un moment li-să poate să izbîndească astfel de geșeftării, dar azi cînd raportul din ministeriu e publicat, — toți putem vedea că lipsa ploilor la vreme și veacul rău a slăbit mult roada sămănturilor.

Plugarii mai ales după roada slabă din anul trecut, nădăjduiau acum o roadă bună, durere starea sămănturilor e în partea lor co-virșitoare neindustilitoare.

După socoțile dela ministeriu să sperează în anul acesta grîu 37 și jumătate milioane măji metrice, adevă numai cu 5 milioane măji metrice mai mult, decît în anul trecut. Săcara va fi cu aproape 2 milioane măji metrice, iar orz cu 1 milion măji metrice mai mult decît în anul 1907. Ovăs va fi mai puțin, decît chiar și în anul trecut.

Grîu s'a sămănat pe o întindere de 6 milioane 109.600 jugăre catastrale, să sperează o roadă de 37.53 milioane măji metrice, față de 32.50 milioane măji metrice din anul trecut.

Săcara s'a sămănat pe o întindere de 1,929.118 jug. cat., roada va fi cam 12.7 milioane măji m. (în anul 1907 a fost 10.60 mil. m. m.).

Ovăs s'a sămănat pe o întindere de 1,898.805 jug. cat., să sperează cam 12.83 milioane măji m.

(în anul 1907 a fost 13.73 milioane măji metrice).

Cucuruz e sămănat pe o întindere de 4,174.686 jug. cat. Rода de cucuruz, în caz, că în luna Iulie să vor revărsa încă ploii bune, poate fi încă îndestulitoare.

În socoată mijlocie să sperează la jugărul catastral grîu 6.24 măji m.; secară 6.26 m. m., orz 6.76 m. m., iar ovăs 6.13 măji metrice.

Cele mai bune sămănturi de grîu sunt în Ungaria apusană, cele mai slabe în șesurile din centrul Ungariei, apoi în ținuturile Tisei, Mureșului și Crișului.

Secară și orzul au scos spicul, e însă mare lipsă de timp prielnic dezvoltării.

Secerișul rapiței s'a început deja, rezultatele atît cantitativ, cît și calitativ sunt foarte deosebite.

Cucuruzul s'a dezvoltat până acum bine, pretutindeni însă s'a simțit lipsa de ploaie.

Roda legumelor și păstăioaselor va fi mai slabă ca în anul trecut.

Primul cosit al plantelor meșteșugite de nutreț s'a făcut deja, rezultatele sunt în cea ce privește cantitatea mijlocie, calitatea e foarte bună.

Singure viile sunt acelea, cari în întreaga țară să arată bune; e nădejde de o recoltă mănoasă.

Pomii au fost încărcăți de floare; în locurile unde nu s'au curățit de omizi însă, roada va fi foarte slabă.

Tovarășiiile în alte țări.

În nizuințele noastre ca și poporul român să îmbrățișeze și să îndrăgească tovarășiiile — am căutat de atîtea ori privilegiul să arătăm ce au făcut alte neamuri și la ce roade au ajuns prin tovarășii.

Ca pildele noastre să poată fi mai cu folos înțelese am arătat în rîndul întiiu ce fel și cîte tovarășii să află în țara noastră, în Ungaria. Am văzut că în treaba tovarășiiilor ne-au întrecut nu numai ungurii, ce sunt mai mulți și mai tari ca noi; dar întrecuți suntem și de Sași și de Sirbi.

Pentru cei-ce ar zice că Românul din fire nu e pentru tovarășii, am arătat că frații noștri din România au peste 2500 tovarășii sătești și anume peste 2200 bănci populare apoi magazine de consum, obști sătești pentru arendarea de moșii, tovarășii de lăptărit, de moară, de grădinărit și altele.

Că și în Ungaria și în România — cu tot bunul început tovarășiiile să găsesc la început

încă — o putem vedea din datele, ce ne vorbesc despre tovarășiiile din alte cîte-va țări.

Ca să ne întărim și mai mult în munca pentru tovarășii — dăm de data asta cîteva date despre tovarășiiile din alte țări și anume după „Călindarul cooperaturilor români pe anul 1908“ scos la București prin bărbați grupați în jurul Centralei Băncilor și Cooperativelor sătești:

Anglia.

Uriășele tovarășii de consum sunt în statornică creștere. La 1 Ianuarie 1907 existau 1448 magazine de consum cu 2.222.417 membri și 683,764.700 coroane capital. Vinzările lor au atins cifra de 1,583,844.300 cor. anual. Din aceste tovarășii de consum, 1411 sunt grupate în două centrale de cumpărături en gros (Wholesale), cu un capital de 42.400.000 coroane și cari fac vînzări anuale de 750 mil. coroane, aceste Wholesale posedă fabrici de tot felul, ferme un cîmp în insula Ceilon pentru cultivarea ceaiului, și mai multe vapoare cari aduc din toate părțile lumii articolele trebuincioase consumației. Tot la 1 Ianuarie 1907 existau și 131 diverse tovarășii de producție, cu 32.700 membri și 20 milioane capital.

Cele 500 tovarășii pentru construcții de case, au construit, tot până la aceasta dată, 47.000 case.

Germania.

La 1 Ianuarie 1907 existau 25.713 diverse tovarășii cu 3,860.143 membri. Din aceste tovarășii, 17 mii 478 îmbrățișînd diferite forme, cu 1,981.730 membri, sunt constituite pe răspundere limitată și au un capital total de 591,426.524 mărci (marca cor. 1.24.)

Împărțite pe specii, cele 25.714 tovarășii să împart: 21.548 (2 mil. 578.964 membri), tovarășii de credit și agricole, 1.159 (70.921 membri), tovarășii industriale 2.006 (1,037.613 membri), tovarășii de consum, 767 (139.588 membri), tovarășii pentru construcții de case pentru lucrători, și 234 (33.587 membri) diverse tovarășii.

Capitalul celor 8.236 tovarășii pe răspundere limitată este astfel împărțit: 4133 tovarășii de credit agricole cu un capital de 474 mil. 730.280 mărci, 1000 tovarășii industriale cu 31,583.022 mărci capital, 1856 tovarășii de consum cu 31,232.156 mărci capital pentru construcții de case cu 41,565.549 754 tovarășii mărci, și 197 diverse tovarășii cu 12,315.517 mărci capital.

Italia.

Statistica arată următoarele date cari să apropie de adevăr: 1.700 bănci populare și case de credit rural cu 135.000.000 coroane capital

(plus 400 milioane depuneri — ne-socotite depunerile dela casele de economii libere, ca cea din Milano care are singură 700,000.000 depozite): 1448 tovrășii de consum cu 12 milioane cor. capital și 2700 societăți de producție, agricole etc. cu 4,500.000 cor. capital.

De cîți-va ani a început și în Italia o mișcare pentru tovrășii agricole asemănătoare cu cea din România și care să arată sub forma de „affitanze collettive“ (arendări în comun de moșii), întocmai ca obștile din România numărul lor la 1 Ianuarie 1907 era de 115.

Fransa.

După statistica făcută de Ministerul Muncei prin dl Boncour, existau la 1 Ianuarie 1907: 362 diverse tovrășii industriale cu 16.000 membri cu o producție totală de 55 milioane cor. 2166 tovrășii de consum cu 641.549 membri și cu o vînzare anuală, totală de 200 milioane cor. din aceste societăți de consum, 836 sunt numai tovrășii pentru brutărie. Brutăriile îmbrățișează 176.166 membri și au fabricat pâine pentru 33,000.000 coroane în 1900.

Asociațiile de vînzare și cumpărare în comun a instrumentelor agricole, îngrășămintelor, grînelor, etc. (sindicatul agricole) s'ar urca la 4000. Băncile populare și casele rurale de credit sunt în număr de 1656 cu 80.000 membrii.

Cu toată grija pusă, nu ni-să prezintă o statistică amănunțită, din cauza lipsei, în genere, de legături între aceste societăți și statul francez.

Danemarca.

E renumită prin tovrășii dela sate. Are astăzi 1200 tovrășii sătești de consum cu 180.000 membri și 45,000.000 cor. vînzări anuale; 1076 tovrășii de lăptărit, cu 157.537 membri, cari lăptării au produs în 1906 4,590,000.000 litre lapte, prin care s'a făcut 176.000.000 l. unt, reprezentînd aproape 170,000.000 cor. 33 tovrășii de abatorii pentru exportul cărnei (au tăiat în 1906 numai porci 1,053.357 = 64.921.356 kr). Tovrășii pentru exportul ouălor au exportat în 1906 pentru 4,393.771 kr. Din 1903 au început să se constituie și tovrășii pentru vînzarea fructelor, cari azi sunt în număr de 13.

STIRI

S'a îndurat cerul de poporul eonom, și după seceta grozavă ce a nimicit grozăvenie de finațe în toată țara, — în săptămîna asta a dat ploii și peste părțile cele mai insetate ale țării. A plouat Marți spre Mercuri noaptea și Mercuri (24 lun.) toată ziua ploii liniștite și binefăcătoare și pe la noi în comitatul Hunedoarei, ridicînd cel puțin în parte

piatra desnădejdiei din suflete. Căci să vor înviora țelinile și vor da poate macar otăvuri bune, vor prinde putere cucuruzele și tot va fi ceva pentru bietul nostru popor.

*

Preoți români, la cursul de stupărit. Ministerul de agricultură deschide vara, an de an, cursuri (școli) de stupărit, în cari oameni mari, să învețe stupăritul mai nou, și să-l răspîndească în ținuturile lor. Primește mai bucuros preoți, învățători și alți fruntași ai satelor.

În anul acesta cursul e la Gödöllö, și iau parte la el și preoții români Traian V. Motora din Vorța, Nicolae Buteliano din Vidra de sus și Aron Moise din Silagiu (diec. Caransebeș).

*

Roada prunelor astan e în țară peste tot bună. Mai ales însă în Bosnia și Slavonia, după știrile sigure ce vin de acolo, făgăduiește a fi strălucită, ca rar altă-dată! Prunii sunt încărcăți de roadă și timpul le-a umblat bine. Că după seceta din jumătatea a doua alui Maiu, încă la începutul lui au început pe acolo ploile binefăcătoare care pe la noi au venit abia peste săptămîni de zile.

Negustorii de licitar (miere de prune) și-au îndreptat deja privirile asupra Bosniei și fac cumpărări de roadă și încheie tîrguri de licitar în mare.

*

Răpaușul de Duminecă e prescris prin lege, pentru lucrătoare (atelieri) industriale, prăvălii și pentru ori-ce fel de întreprinderi cu slujbași ori lucrători, dela orele 10 a. m. înainte.

În Fiume oamenii poliției au intrat în prăvălia mai multor negustori, ca să vadă, nu cumva stăpînul pune la lucru pe feciori ori elevi după orele 10., cu ușile altfel în afară închise.

Negustorii au făcut plîngere asupra poliției pentru acest lucru, zicînd că asta e încălcare de locuință privată.

Lucrul a ajuns la ministrul de interne, care însă l'a deslegat așa, că dacă poliția merge în prăvălia închisă ori în lucrătorea cutare, cu scop de a să încredința de să ține răpaușul Duminecei ori nu, — prin asta nu face călcare de locuință!

*

Fabricile de sticlă din Austria și Ungaria, s'au pus în înțelegere, ca, toate împreună, să-și reducă (scărițeze) producerea de sticlă, căci altfel toate lucrează cu perderi numai.

Indemn la această scădere a producției dă faptul, că, în urma scumpirii peste măsură a materialelor pentru zidiri, să zidește în țară cu mult mai puțin ca de obicei, și așa, firește, nici fabricile de sticlă n'au cumpărări așa de mari cum aveau și cum nădăduiau a avea prin o dezvoltare regulată a lucrurilor.

Prețul bucatelor.

De mult nu s'a dat la bursă și în piețele din țară o așa de grozavă luptă pentru statorirea prețului de bucate. Frica de nereușitul roadei și clătinaarea celor ce mai au bucate prin magazine, îngăduie ca această luptă să se deslănțuie cu deplină putere.

Dacă în anul întreg — dela Ianuarie încoaci, în piețele de bucate a stăpînit nehotărîrea cu prețurile bucatelor — apoi această nehotărîre domnește și acum. Nime nu știe să profetească, să prevadă, că să vor urca ori vor cădea prețurile — în timpul apropiat. Geșeftul cinstit oarbeacă — de pe o zi pe alta.

Prețurile mai noue sunt următoarele;

Grâul să vinde în Budapesta, ca și în piețele mari din țară, mja metrică dela 21—23 coroane.

Cucuruzul să vinde dela 12'60 cor. până la 13 cor. 40 pe mja metrică.

Ovășul să vinde dela 15—16 coroane.

Părerea noastră este că în apropiatul viitor cu cucuruz să va putea face cel mai bun tîrg.

Intrebări și răspunsuri

Intreb. 37. Am cumpărat un loc arător. Pe el să află și un măr, care a fost mai nainte vîndut la altul. Pot eu ca nou proprietar al locului, să opresc pe cumpărătorul acela al mărului dela folosire sau cum să mă impac cu el asupra lucrului?

Abon. 2012.

Răspuns: Lucrul acesta țî-l poate spune ori-ce om mai cu praxa vieții, dar' și mintea naturală: Pomul nu e lucru ce să poate vinde și în tabula deosebit, ci e obiect ce să ține de loc. A cui e locul, a aceuia e pomul. Dacă proprietarul de mai nainte a fost vîndut pomul, prin vinderea locului a încetat tîrgul asupra pomului, și numai așa trecea dreptul lui asupra pomului după vînzarea locului, dacă și dta prin contractul de cumpărare i-ai fi recunoscut acel drept. De unde nu, e treaba fostului stăpîn al locului să se împace cu cel cărui și vînduse pomul.

La întrebarea dtale a doua, cu gardul, îți răspundem: pentru că și-a făcut gard, nu-l poți pîri, că ori-cine are drept a-și îngrădi ori-ce loc al său cu gard, și fără să întrebe pe vecini, dar' dacă la facerea gardului, a pus gardul pe locul dtale, apoi de sigur că-l poți sili să-l strămute pe al său. Te rugăm însă să nu uiți, că dacă nu vă puteți înțelege cu binele (cum să cam întîmplă între vecini), apoi ajungeți până a scoate comisie judecătorească care să statorească linia dintre locuri și veți cheltui atîta cît poate face locurile amîndurora, — pentru o palmă de pămînt ce, poate, țî-ar fi luat pe nedrept vecinul. În acest caz e de o

sută de ori adevărat, că: e mai bună o pace strîmbă decît o judecată dreaptă! Luați pe primarul și vreo doi vecini ai locurilor cari știu căderea miezuimii, și mergeți ca creștinii la fața locului și vă împăcați. Pe unde-or zice cei mai mulți că e cu dreptate, pe acolo lăsați linia. De-o trecut el ceva peste ea, să-ți dee ceva de pace, ca să nu mai strice nici el tot gardul.

*

Intr. 38. Aș voi să fac gard de drot între un arător al meu și al altuia. Vecinul și alți oameni zice, că trebuie să las atîta loc gol din al meu spre vecin, ca el să poată veni cu rotula plugului încă pe locul meu, cum merge și azi cînd nu este gard, ca el să-și poată ara locul lui întreg până 'n mezuină, cum il poate astăzi. Să fie cu cale asta?

N. C. în G. d. s.

Răspuns: Intrebarea asta e mai mult glumeață decît serioasă. E doar așa firesc, că dta ai drept a-ți îngrădi tot locul dtale, punînd gardul chiar în marginea lui (fără a trece pe a vecinului). El va ara cît va putea din locul său, cît nu mai lasă plugul, va da cu sapa, — dar ca dta să-i lași drum rotilei plugului lui, în afară de îngrădeală, — ar fi de tot hazul. De-ai face-o asta, te-ar dori de vecin tot satul, ca dta să-ți îngrădești locul lăsînd cătră ei gol încă de cîte un paș, pe care l'or folosi apoi ei!

Cu întrebarea despre viaa lui N. G., fii bun adresează-te cătră o școală de economie, d. e. cătră cea din Făgăraș, Geoagiu, Aiud, sau care îți e mai aproape, — sau dlui prof. D. Comșa la Sibiu, ori dlui Nicolau Iosif, inv. în Aciliu (Ecselö p. Szelistye) care a scris mai nou și un manual de viierit. Îți vor da răspuns competent.

Să caută și să găsește.

Să găsește:

— La V. B. în Șasa, go-goșe de mătăsă. Cei-ce doresc a le cumpăra, să trimită la administrația foii, care le va da adresa deplină. Să-'mi dee și ofert cu prețurile.

— 3 acții de ale soc. „Vulturul“ din D. S. Martin, de vînzare. Prețul nominal e 100 cor. Adresa o dă administrația.

*

Să caută:

— Oferentul de cărți vechi, publicat în un număr trecut al „Tovărășiei“, să se adreseze cu ele la dl Emilian Micu în Lugoj (str. Huniadi 20), ori la Vas. Damian, în Caransebeș (vezi inseratul lui în „Libertatea“)